

Lettisch



**VFR Lejas Saksonijas pavalsts
vēlēšanu komisijas priekšsēdētāja
informācija**

Lejas Saksonijas pašvaldību vēlēšanu sistēmas
pamatiezīmes

Lejas Saksonijas pašvaldību vēlēšanu sistēmas pamatiezīmes

Lejas Saksonijā reizi piecos gados ievēl deputātus vairāk kā diviem tūkstošiem pašvaldību pārstāvniecībām (reģionālām, apriņķu pārstāvniecībām, pilsētu domēm, pagastu padomēm, apvienoto pagastu padomēm [*kā starpposms starp pagastu un apriņķi – tulk.*], pilsētu rajonu padomēm un vietējām [apdzīvotu vietu] padomēm). Pilsētām bez apriņķiem ir jāievēl tikai pilsētas dome. Hanoverā un Braunšveigā papildus tiek vēlētas pilsētas rajonu padomes. Daudzās pašvaldībās vēlētaji vienlaikus tiek uzaicināti lauku apriņķu pārvaldes vadītājus, birģermeistus, kā arī reģiona prezidentu Hannoveres reģionā ievēlēt tieši. Apriņķiem piederošajos pagastos balsotāji maksimāli piedalās piecās dažādās vēlēšanās:

- Apvienoto pagastu sastāvā esošajos pagastos - apriņķa vēlēšanās, apvienoto pagastu padomju vēlēšanās, pagastu padomju vēlēšanās, kā arī birģermeistaru un lauku apriņķa pārvaldes vadītāja vēlēšanās;
- Vienotos pagastos apriņķa vēlēšanās, pagasta padomes vēlēšanās, kā arī birģermeistara un lauku apriņķa pārvaldes vadītāja vēlēšanās un eventuāli vietējās [apdzīvotu vietu] vēlēšanās.

Kurš drīkst vēlēties?

Tiesības vēlēties (t.s. aktīvās vēlēšanu tiesības) ir vāciešiem vai Eiropas Savienības kādas citas dalībvalsts pavalstniekiem, ja viņi vēlēšanu dienā sasnieguši 16 gadu vecumu un

- vismaz trīs mēnešus viņu dzīvesvieta atrodas attiecīgajā vēlēšanu apgabalā, kurā viņi vēlas balsot (piem., attiecīgajā lauku rajonā, lai piedalītos apriņķa pārstāvniecības vēlēšanās),
- ja viņiem, pamatojoties uz tiesas nolēmumu kādā civilīetā vai krimināllietā, nav atņemtas vēlēšanu tiesības,
- ja viņi ir ieregistrēti balsotāju sarakstā vai, ja viņiem ir apliecība par tiesībām balsot.

Balsotāju sarakstus sastāda pagasti (pagastu apvienības). Balsotāju sarakstos balsstiesīgos parasti ieregistrē automātiski. Tas, protams, notiek vienīgi tad, ja vien viņi nav aizmirsuši savā pagastā (savlaicīgi) pierakstīties!

Kuru var ievēlēties?

Pašvaldību pārstāvniecības

Ievēlēties var personu (t.s. pasīvās vēlēšanu tiesības), kura vēlēšanu dienā

- ir sasniegusi 18 gadu vecumu,
- kuras dzīvesvieta vismaz sešus mēnešus ir vēlēšanu apgabalā (piem., attiecīgajā pagastā, lai piedalītos pagasta padomes vēlēšanās), un
- kurai vismaz vienu gadu ir Vācijas pilsonība vai vismaz vienu gadu ir kādas citas Eiropas Savienības dalībvalsts pavalstniecība, un
- kurai, pamatojoties uz tiesas nolēmumu kādā civilīetā vai krimināllietā, nav atņemtas vēlēšanu tiesības.

Tiesās vēlēšanas

Birģermeistara vai lauku apriņģa pārvaldes vadītāja vēlēšanās var ievēlēt personu, kurai vēlēšanu dienā

- ir pilni 23 un vēl nav pilnu 65 gadu,
- kurai vismaz vienu gadu ir Vācijas pilsonība vai vismaz vienu gadu ir kādas citas Eiropas Savienības dalībvalsts pavalstniecība,
- kurai, pamatojoties uz tiesas nolēmumu kādā civillietā vai krimināllietā, nav atņemtas tiesības tikt ievēlētai un kura galvo, ka tā vienmēr iestāsies par brīvu demokrātisku iekārtu VFR Pamatlikuma izpratnē.

Ievēlēšanas priekšnoteikumi neprasa, lai kandidāta dzīvesvieta atrastos tajā vēlēšanu apgabalā, kurā viņš kandidē.

Kurš var izvirzīt kandidātu vēlēšanās?

Kandidatūras vēlēšanās var iesniegt politiskas partijas, balsstiesīgu vēlētāju grupas (vēlētāju grupas) un atsevišķas personas. Attiecībā uz vēlētāju grupu izvirzītajiem mērķiem, to organizācijas formu, lielumu utt. vēlēšanu tiesību noteikumi neizvirza nekādas prasības. Arī balsstiesīgo neformālas kopas tāpēc var uzstāties kā vēlētāju grupas un izvirzīt kandidātus pašvaldību vēlēšanās.

Kā izvirza kandidātu vēlēšanās?

Tas, kurš ir izpildījis priekšnoteikumus tikt ievēlētam, var

- atļaut sevi izvirzīt par kandidātu kādas politiskas partijas sarakstā (= ievēlēšanas priekšlikums), ja viņš ir šīs partijas biedrs vai ir bezpartijiskais,
- kopā ar citiem pilsoņiem, kuri pārstāv tādas pašas vai līdzīgas intereses, izveidot vēlētāju grupu un ar šiem pilsoņiem kopīgi sastādīt vēlēšanu sarakstu, vai
- izvirzīt sevi vēlēšanās kā individuālu kandidātu.

Kandidātu izvirzīšanai un viņu kārtas numura noteikšanai kādas politiskas partijas vai pēc dalībnieku principa organizētas vēlētāju grupas (= partijai līdzīga struktūra ar statūtiem un programmu) vēlēšanu sarakstā jānotiek, partijas biedru vai vēlētāju grupas locekļu delegātu sapulcei aizklāti balsojot.

Aizklātajā balsošanā drīkst piedalīties vienīgi balsstiesīgi Vācijas un ES pilsoņi, kuri ir partijas biedri vai pēc dalībnieku principa organizētas vēlētāju grupas locekļi. Aizklāta balsošana ir spēkā vienīgi tad, ja tajā ir piedalījušās vismaz trīs balsstiesīgas personas.

Vēlētāju grupas dibināšanai parasti pietiek ar trim balsstiesīgām personām. Kandidātu iekļaušanai vēlētāju grupas vēlēšanu sarakstā, kas nav organizēta pēc dalībnieku principa, jānotiek vēlētāju grupas balsstiesīgo atbalstītāju sapulcē. Lai sasauktu šādu sapulci, nav jāievēro nekādi īpaši formas priekšraksti. Taču visiem vēlētāju grupas balsstiesīgajiem atbalstītājiem jābūt iespējai piedalīties sapulcē. Arī šeit spēkā ir prasība, ka kandidātu noteikšanai vēlēšanu sarakstā jānotiek aizklāti balsojot.

Tas, kurš vēlēšanās vēlas piedalīties kā individuāls kandidāts, var izvirzīt sevi pats.

Partijas, vēlētāju grupas un individuāli kandidāti var iesniegt savus vēlēšanu priekšlikumus/sarakstus tikai tad, ja tos ar savu parakstu oficiālā veidlapā atbalsta attiecīgā

vēlēšanu apgabala noteikts skaits balsstiesīgo (skaidrojums sadaļā šajā lappusē “Kā notiek balsošana”). Vienīgi tas, kurš jau ir pārstāvēts vēlēšanu apgabalā (piem., pagasta padomē) vai Vācijas Bundestāgā, vai Lejas Saksonijas Landtāgā, ir atbrīvots no šā pienākuma. Oficiālās veidlapas atbalsta parakstiem izsniedz attiecīgā vēlēšanu apgabala atbildīgie vēlēšanas komisiju priekšsēdētāji. Tur var saņemt arī plašāku informāciju, piem., par nepieciešamo atbalsta parakstu skaitu.

Uz kandidatūru vēlēšanu priekšlikumā/sarakstā (pamatdarbā strādājoša) birģermeistara vai lauku apriņķa pārvaldes vadītāja attiecīgi spēkā ir iepriekš minētie noteikumi.

Kā notiek balsošana?

Vēlētāji katrs saņem vienu vēlēšanu biļetenu katrām vēlēšanām, kurās viņi piedalās (piem., vienu apriņķa pārstāvniecības vēlēšanām un vienu viņu pagasta padomes vēlēšanām, eventuāli arī pa vienam vēlēšanu biļetenam lauku apriņķa pārvaldes vadītāja vai birģermeistara vēlēšanām).

Pārstāvniecību vēlēšanām (piem., lauku apriņķa pārstāvniecība, pagasta padome) spēkā ir trīs balsu vēlēšanu tiesības ar iespēju uzkrāt balsis vienam kandidātam vai nodot savu balsi par dažādu partiju kandidātiem. Vēlētāji atšķirīgi no Bundestāga un Landtāga vēlēšanām uz katra vēlēšanu biļetena var izdarīt trīs atzīmes. Viņi visas trīs balsis var atdot kopumā par vienu vēlēšanu sarakstu vai par vienu vienīgu kandidātu vienā sarakstā (kumulēšana). Taču balsis var arī sadalīt pa vairākiem kopējiem sarakstiem un/vai vairākiem kandidātiem tajā pašā vēlēšanu sarakstā vai vairākos sarakstos (panašēšana).

Vēlēšanu sistēmas priekšnoteikums ir, lai vēlēšanu biļetenā būtu ierakstīti visi kandidāti. Tā kā viens vienīgs kandidātu saraksts visam kopējam vēlēšanu apgabalam (piem., pagastam, lauku apriņķim) aptvertu pārāk lielu kandidātu skaitu, vēlēšanu apgabals tiek sadalīts aptuveni vienādi lielos vēlēšanu rajonos ar katram atšķirīgu kandidātu sarakstu.

Ja birģermeistara vai lauku apriņķa pārvaldes vadītāja vēlēšanas notiek vienā vēlēšanu apgabalā, tās organizē pēc maģoritāro vēlēšanu principiem. Katrās no šīm tiešajām vēlēšanām vēlētājiem ir tikai viena balss, kuru viņi var nodot par vienu kandidātu, vēlēšanu biļetenā izdarot attiecīgu atzīmi.

Kā saskaita balsis?

Pašvaldību pārstāvniecības

Pašvaldību pārstāvniecību mandātus sadala saskaņā ar personu vēlēšanām saistītiem proporcionālām vēlēšanām atbilstošiem principiem.

Deputātu vietu sadalīšanai tiek izmantota angļa Tomasa Hēra (*Thomas Hare*) un vācu matemātikas profesora Horsta Nīmeijera (*Horst Niemeyer*) vārdā nosauktā proporcionālā metode. Balsu attiecība tiek proporcionāli pārnesta uz deputātu vietu attiecību. Šim nolūkam attiecīgajā pārstāvniecībā sadalāmās vietas tiek sareizinātas ar balsu skaitu, kas nodotas par kādu vēlēšanu sarakstu, un izdalītas ar visu nodoto balsu kopējo skaitu. No šā aprēķina rodas daļskaitļi. Katrs vēlēšanu saraksta īpašnieks vispirms saņem tik daudz vietu, cik daudz veselu vietu viņam iznāk atbilstoši viņa daļskaitlim. Pēc tam vēl piešķirāmās vietas iegūst partijas vai vēlētāju grupas ar vislielākajām daļskaitļu daļām aiz komata. Partiju un vēlētāju grupu vēlēšanu sarakstu ietvaros kandidāti vietas iegūst daļēji pēc personu ievēlēšanu principa (secība atbilstoši personīgi saņemtajām balsīm), daļēji pēc saraksta principa (secība pēc nosaukšanas vēlēšanu sarakstā). Minimālās balsu daļas līdzdalībai sadalīšanas procedūrā („Sperrklausel“ ierobežojošā klauzula) pašvaldību vēlēšanās nav.

Tiešās vēlēšanas

Birģermeistaru, lauku aprinča pārstāvniecību vadītāju tiešās vēlēšanas tiek organizētas saskaņā ar mažoritāro vēlēšanu principiem. Ievēlēts ir tas, kurš ieguvis vairāk par pusi derīgo balsu, vai kuru kā vienīgo pie vēlēšanām pielaistā saraksta kandidātu ir ievēlējuši vismaz 25 no simta balsstiesīgo vēlētāju un kurš ir ieguvis par derīgām atzīto nodoto balsu vairākumu. Ja vēlēšanās ir piedalījušies vairāki kandidāti, taču neviens nav ieguvis nepieciešamo balsu skaitu, otrajā svētdienā pēc vēlēšanām abu kandidātu ar vislielāko balsu skaitu starpā notiek atkārtota balsošana. Ja ir vienāds balsu skaits, ar izlozi nosaka, kurš piedalīsies atkārtotajā balsošanā.

Kur notiek vēlēšanas?

Balsošanai tiek izveidoti vēlēšanu apgabali. Mazāki pagasti (ne vairāk par 2 500 iedzīvotājiem) veido vienu vēlēšanu apgabalu, lielākos pagastus sadala vairākos vēlēšanu apgabalos. Vēlēšanu apgabalu skaitu, kā arī vēlēšanu iecirkni katram vēlēšanu apgabalam nosaka pagasti.

Katrs, kurš ir ieregistrēts balsotāju sarakstā, automātiski saņem paziņojumu par vēlēšanām. Tajā ir norādīts, kurā vēlēšanu iecirknī vēlētājs var īstenot savas vēlēšanu tiesības. Ja kāds svarīga iemesla dēļ (piem., atvaļinājums, slimība) nevar ierasties vēlēšanu iecirknī, vai, ja kāds bez viņa vainas nav ieregistrēts balsotāju sarakstā, viņš var pieprasīt vēlēšanu biļetenu un izmantot iespēju nobalsot ar vēstuli pa pastu.

Kurš realizē vēlēšanas?

Pašvaldību vēlēšanu sagatavošana un realizēšana, pirmkārt, ir kopienu kompetencē, kuru vēlēšanu iestādēm jāveic būtiski atsevišķi pienākumi. Tādi, piemēram, ir:

- Vēlētāju sarakstu sastādīšana un uzturēšana,
- Balsstiesīgo informēšana par viņu vēlēšanu tiesībām,
- Apliecību par tiesībām balsot un materiālu izdošana balsošanai pa pastu
- Vēlēšanu telpu (vēlēšanu iecirkņu) noteikšana un iekārtošana,
- Vēlēšanu valdes locekļu iecelšana un viņu apmācība,
- Vēlēšanu biļetenu sagāde,
- Vēlēšanu rezultātu apkopošana no atsevišķiem vēlēšanu apgabaliem,
- Vēlēšanu dokumentu uzglabāšana.

Taču svarīgus pasākumus un lēmumus nav jāpieņem administratīvām iestādēm, bet gan neatkarīgiem vēlēšanu orgāniem. Tie ir vēlēšanu komisiju priekšsēdētāji lauku apriņķos, pagastos un apvienotajos pagastos, katram vēlēšanu apgabalam (piem., lauku apriņķis, pagasts) izveidojamās vēlēšanu komisijas, kā arī vēlēšanu dienā sasaukamās vēlēšanu valdes.

Vēlēšanu komisiju uzdevums vispirms ir iesniegto vēlēšanu sarakstu pārbaude un to pielaišana, un vēlēšanu galīgo rezultātu konstatēšana.

Vēlēšanu valdes atsevišķu vēlēšanu apgabalu vēlēšanu iecirkņos ir atbildīgas par noteikumiem atbilstošu balsošanas norisi un par vēlēšanu rezultātu konstatēšanu.

Vēlēšanu komisiju un vēlēšanu valžu locekļus sasauc no attiecīgā vēlēšanu apgabala balsstiesīgajām personām; tās darbojas sabiedriskā kārtā. Uzņemties šo sabiedrisko amatu ir katra balsstiesīgā pienākums. Visā Lejas Saksonijas pavalstī pašvaldību vēlēšanām ir nepieciešami 75 000 sabiedriskā kārtā darbojošos personu.